

(52. 2.)

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG.

(Ingezonden bij brief van 9 Mei 1905.)

Verslag der Algemeene Rekenkamer in Nederland.

Ad I. De ondergeteekende zal met de stoomvaartmaatschappijen „Nederland” en „Rotterdamsche Lloyd” in onderhandeling treden tot het verkrijgen van lagere tarieven ten aanzien van gouvernements-passagiers, die in het tweede jaar na hun vertrek uit Indië of Nederland de terugreis aanvaarden en volbrengen.

Ad II. Enkele dagen na de dagteekening van haar verslag is aan de Algemeene Rekenkamer het volgende geantwoord:

„Het is niet met het aan de ambtenaren en officieren toegekende recht om zich door een of meer leden van hun gezin te doen volgen, overeen te brengen, dat zij de uit die vergunning voortvloeiende hogere kosten van overtocht aan het Gouvernement zouden moeten vergoeden.

„Ook vóór het in werking treden van het verminderd tarief ingeval van terugkeer binnen het jaar, heeft die vergunning hogere uitgaven voor transportkosten veroorzaakt, namelijk wanneer kinderen achterbleven, voor wier overtocht later meer moest betaald worden, dan ingeval zij op jeugdigen leeftijd het hoofd des gezins hadden vergezeld.”

Ook thans blijft de ondergeteekende van oordeel, dat de met de stoomvaartmaatschappijen gesloten additioneele overeenkomst betreffende de retourpassages binnen het jaar, niet ten gevolge mag hebben eene ten nadeele der landsdienaren strekkende beperking van het hun op goede gronden geschonken recht om zich door hun gezin later te doen volgen.

Ad III. Ook de hierbedoelde door de Algemeene Rekenkamer gemaakte bedenking ten aanzien van de hogere transportkosten, voortvloeiende uit de verlofsverlenging, is spoedig na de inzending van haar verslag beantwoord met de mededeeling, dat er geen enkele bepaling bestond, die recht gaf om van den hierbedoelden ambtenaar terug te vorderen het verschil tusschen de voor hem betaalde passagekosten en het bedrag, dat voor hem betaald zou zijn, indien hem geen verlenging van verlof buiten bezwaar van den lande ware toegestaan.

Aan die mededeeling is echter toegevoegd, dat na die verlofsverlenging door den toenmaligen Minister van Koloniën is bepaald, dat eene dergelijke verlenging niet meer wordt verleend dan onder voorwaarde, dat de ambtenaar de hogere transportkosten zelf betaalt, tenzij voor de verlofsverlenging gegronde redenen worden aangevoerd.

Deze zienswijze wordt ook door den ondergeteekende gedeeld.

Ad IV punt 1°. De vraag of de verbouwing aan de kazerne „Burgerweeshuis” te Zutphen al dan niet op declaratie zou zijn uit te voeren, heeft indertijd het onderwerp uitgemaakt van een gedachtenwisseling met het Departement van Oorlog. Het gebouw wordt bewoond door de minst valide militairen van de Reconvallescenten-afdeeling, die spoedig moesten geholpen worden aan een ruimer cantine en aan een kegelbaan in den tuin. Aan het maken van een bestek, zou — bij de onzekerheid welke kosten de verbouwing van een oud gebouw kan vorderen — een tijdroovend onderzoek hebben moeten voorafgaan en dan nog bestond er kans, dat de risico, die aan het uitbreken van sommige muurgedeelten verbonden was, tot veel te hooge inschrijving zou leiden. De beide aan de Rekenkamer kenbaar gemaakte elementen, die ten slotte tot uitvoering op declaratie

leidden, waren derhalve aanwezig. Dat slechts één der elementen vermeld werd op de declaratie was niet het gevolg van minder nauwgezet overwegen hoe in casu moest worden gehandeld, maar is eenvoudig te verklaren uit de omstandigheid, dat het aldus vermelde element ten slotte den doorslag had gegeven, om het denkbeeld van openbare aanbesteding, na opmaking van een bestek, los te laten.

Punt 3°. Ten deze is aan de Algemeene Rekenkamer onder dagteekening van 11 April 1903 het volgende geantwoord:

„De bedoelde werkzaamheden, die buiten het onderhoud van het Koloniaal-Etablissement vielen, betroffen voor een belangrijk deel de herstelling der loodsen.

„Die loodsen waren op sommige plaatsen bouwvallig, zoodat de daaraan te doene reparatiën niet vooraf te voorzien waren; daarom was men verplicht om ze buiten het bestek houden.”

Ad VIII. De belooning voor het naar Nederland geleiden van de voor den hoofdcursus bestemde onderofficieren van het leger in Nederlandsch-Indië is bij Koninklijk besluit van 26 Februari 1904 (*Staatsblad* n°. 50) aanzienlijk verminderd, evenals de remuneratie voor het geleide van de voor de cadetten-school en voor de Koninklijke Militaire Academie bestemde cadets.

Ad VIII. Naar het voorkomt, kan men bezwaarlijk aan den Minister van Koloniën de bevoegdheid ontzeggen om op een zoo ondergeschikt punt als het onderhavige (het niet op den bepaalden termijn ingediend zijn van een verzoek om uitstel van levering), van een administratief voorschrift, dat enkel uit een oogpunt van regelmaat in het leven is geroepen, af te wijken, indien daarmede het landsbelang wordt behartigd, zooals hier is geschied, door tegenover leveranciers de billijkheid te betrachten.

Ook kan niet worden ingestemd met de meening der Algemeene Rekenkamer, dat in het onderhavige geval van verlenging van den leveringstermijn geen sprake meer kon zijn. De bij de Algemeene Bepalingen voor de leveringen bedreigde boete is eerst verschuldigd, indien de goederen niet zijn ontvangen binnen zeven dagen nadat de leveringstermijn is verstreken; hier was die termijn met slechts twee dagen overschreden.

Ad VII. Met betrekking tot de hierbedoelde niet-toepassing van boete werd der Algemeene Rekenkamer enkele dagen na het uitbrengen van haar verslag het volgende medegedeeld:

„Tijdens de uitbreiding van het walswerk hebben zich, zooals in de practijk herhaaldelijk gebeurt, onvoorziene moeilijkheden voorgedaan, welke van vertragenden invloed waren op de vervaardiging van de bestelde onderlegplaten. Onder meer werd de aflevering van de nieuwe voor de vervaardiging benodigde werktuigen geruimen tijd vertraagd, ten gevolge waarvan de aannemer genoodzaakt was om uitsluitend de oude installatie voor de uitvoering van al zijne leveringen te gebruiken.

„Dit is eene omstandigheid, die door den aannemer niet te voorzien en geheel onafhankelijk van zijnen wil was.”

Ad XVIII. De hierbedoelde voorschotten aan leveranciers zijn verleend krachtens art. 49 van de Indische Comptabiliteitswet; uit den aard der zaak worden zulke voorschotten uiterst zelden toegestaan, en dan nog slechts aan personen of firma's, wier soliditeit vaststaat.

Zij behooren natuurlijk te worden gekweten ten laste van de begrotingsartikelen, waaruit de aanschaffing van de te leveren goederen wordt betaald.

Dat nadere omschrijving van de eventueel te affecteeren begrotingsposten noodig zou wezen, kan door den ondergeteekende niet worden toegegeven.

Ad XVI. Aan de gemaakte bedenking is te gemoet gekomen door de opneming van den post n°. 89 verkoop van bier aan de militaire cantines, in artikel I der wet van 31 December 1904 (*Staatsblad* n°. 314) betreffende de middelen en inkomsten in Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1905.

Ad XVII. De ondergeteekende stelt zich voor de opmerkingen van de Algemeene Rekenkamer ten grondslag te doen strekken aan een nader nauwgezet onderzoek met betrekking tot de wijze van verantwoording der kleeding en uitrusting bij het koloniaal werfdepot.

Verslag van de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch-Indië.

Ad § § 12, 13, 16, 46, 47 en 48. De door de Commissie gegeven wenken en opmerkingen worden ter kennis van den Gouverneur-Generaal gebracht.

Ad § 27. Naar aanleiding van het door de Algemeene Rekenkamer bedoelde artikel in het *Algemeen Handelsblad* is indertijd bij het Departement van Koloniën naar den omvang van de beweerde misbruiken ten aanzien van het Indische overtochtsreglement een zeer ernstig onderzoek ingesteld. Het resultaat daarvan is geweest, dat gebleken is, dat de misbruiken niet dan bij hooge uitzondering zijn voorgekomen en dat de voorzieningen, die men er tegen zou kunnen treffen, allicht erger zouden zijn dan de kwaal.

Ad § 35. Op den Indischen brief van 7 Juli 1902 betreffende contributie aan de Indische pensioenen, is beslist in den door de Algemeene Rekenkamer gewenschten zin.

Ad § 60. Bij de Koninklijke besluiten van 16 Juli en 23 November 1900, n°. 21 en 32, werden twee *ongetrouwe* officieren van het leger hier te lande — eenvoudigheidshalve verder als A en B aan te duiden — overgeplaatst bij het Indische leger, in ruil met twee *ongetrouwe* ranggenooten, hier verder C en D te noemen. Bepaald werd tevens, dat de kosten van overtocht van die heeren — A en B naar Indië, van C en D naar Nederland — niet ten laste van den lande zouden komen.

Nu meent de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch-Indië, dat er termen zouden zijn geweest, om tevens te bepalen, dat ook de (eventueele) echtgenooten van deze officieren geen overtocht voor gouvernementsrekening zouden kunnen krijgen.

Dit ware, naar de ondergeteekende meent, onbillijk geweest. A en B toch vervangen C en D, en traden in hunne rechten, waaronder ook dit, dat zij — bij volmacht in het huwelijk tredende — hunne echtgenooten voor *Gouvernementsrekening* naar Indië zouden hebben doen reizen. Toen nu A en B in het huwelijk traden vóór hun vertrek naar Java was er voor den Staat niets onereus in gelegen, dat aan beide dames al dadelijk overtocht naar Indië ten laste van den lande werd verleend. Ware dit niet geschied, dan zou men de heeren — zonder eenig voordeel voor den Staat — financieel gedwongen hebben om de voltrekking van hun huwelijk uit te stellen, totdat zij Indië hadden bereikt, wat bovendien te hunnen opzichte het karakter zou hebben verkregen van een zeer vexatoiren maatregel.

De Indische dépêche van 20 Maart 1902, N°. 600/4, die een bloote mededeeling bevatte van de hooger omschreven meening der Rekenkamer, is op dien grond voor kennisgeving aangenomen.

In dien brief werd tevens herinnerd aan een vorig schrijven, waaruit bleek, dat de Rekenkamer de aandacht had gevestigd

op de naar hare meening onnoodige aanwijzing van een officier van het Indische leger, die buiten bezwaar van den lande met verlof in Europa vertoefde, als mede geleider van een detachement suppletietroepen, waardoor de kosten van zijn overtocht naar Indië, die hij anders zelf had moeten betalen, ten laste van den lande kwamen. Die aanwijzing heeft plaats gehad, omdat de toenmalige Minister van Koloniën het in het belang van den dienst noodig oordeelde — terwijl hij over geen andere officieren kon beschikken — den hierbedoelden officier met de zoeven omschreven taak te belasten. Ook deze herinnering aan het verledene kon de ondergeteekende dan ook alleen voor kennisneming aannemen. Hij voegt er — zij het dan ook ten overvloede — gaarne bij, dat aanwijzingen als de hierbedoelde, ook voor den vervolge, tot de strikt noodzakelijke zullen worden beperkt.

Ad § 72. Onder opmerking, dat de in Indië buiten dienst gestelde bajonetscheeden, met het daarbij behorende lederwerk, voor zooveel hier te lande kan worden nagegaan, een uitgave hebben gevorderd van niet meer dan pl. m. f 40 000, betreurt ook de ondergeteekende, dat dit bedrag niet bespaart is gebleven; maar hij stelt er prijs op te constateeren, dat hier te lande vóór de aanschaffing van dit materieel, wèl bekend was, dat de Indische legerautoriteiten de bajonet *te velde* steeds op het geweer geplant wilden hebben, maar *niet*, dat dientengevolge hoegenaamd geen gelegenheid om dit onderdeel van het geweer te bergen, begeerd werd.

De vraag of, en zoo ja, in hoeverre eenheid van reglementen voor het wapen der infanterie in *Indië* en in *Nederland* wenschelijk is te achten, wordt overigens beheerscht door geheel andere factoren dan die welke zoeven ter sprake kwamen. Zoolang een groot deel — beter gezegd het meerendeel — van de van hier vertrekkende suppletietroepen reeds een oefeningstijd bij het leger hier te lande achter zich heeft — en dit zal vooreerst wel het geval blijven — is het van groote waarde voor de slagvaardigheid van het Indische leger, dat die suppletietroepen, in *Indië* aankomende, niet de moeielijkheid ondervinden van eerst te moeten *afleeren*, wat hun vroeger met moeite werd aangebracht en weer volgens andere reglementen geoefend te worden. Bevoegde beoordeelaars hebben sinds jaren op de bewuste eenheid van reglementen aangedrongen, en nu zij, na veel geschrijf en gewrijf, is verkregen, ware het zeker verkeerd haar weer prijs te geven.

Ad. par. 78. Blijkens de laatstelijk van het Indisch Bestuur ontvangen stukken betreffende de uitzending van goederen, zal in 1906 bijna alle kleeding voor de mindere militairen in *Indië* zelf worden aangemaakt.

Op deze aangelegenheid blijft de aandacht van den ondergeteekende gevestigd.

De Minister van Koloniën.

IDENBURG.